

TÜRKİYE ÖZBEKİSTAN STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

"Sivil Diplomasi Kapasite İnşası:
Sektörel ve Finansal Derinleşme"

TASAM

TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

tasam.org

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRKİYE - ÖZBEKİSTAN STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme”

(Türkiye - Özbekistan)

Türkiye; 80 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGİT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önem gittikçe artan bir aktör haline gelmiştir. Türkiye enerji ve ulaşım ile boru hattı politikaları konusunda önemli oyuncularından biridir ve hem askerî hem de savunma konularında Bölge'deki ulusal ordular için değerli bir partnerdir.

Özbekistan ise Orta Asya ve Avrasya'daki küresel ilişkiler ağı bakımından merkezi ve belirleyici bir ülkedir. İstikrar ve güvenliğin korunması ve sürdürülebilmesi için, Özbekistan sadece jeopolitik konumu ile değil altyapısı ile de Bölge'nin omurgası konumundadır. BM, ŞİÖ, BDT, AGİT, EBRD, ADB, IMF, FAO, İİT, EİT, Dünya Bankası başta olmak üzere 100'den fazla küresel ve bölgesel uluslararası kurumun üyesi olan Özbekistan'ın dinamik ve kalabalık nüfusu, enerji kaynakları ve pazar büyüklüğü de Bölge'deki konumunu önemli ve benzersiz hale getiren faktörler arasındadır.

Orta Asya'daki en büyük devlet olan Özbekistan ile Türkiye arasında yüzyıllara dayanan tarihî ve kültürel bağlar mevcuttur. Özbek halkı ile Türk halkı arasında hem geleneklerin hem de iki dilin benzerliği kültürel köprülerin kurulmasında rol oynayan ana unsurlardır. Sovyetler Birliği'nin çökmesini takiben bağımsızlığını ilan eden Özbekistan'ı ilk tanıyan ülke Türkiye olmuştur. 1992'de başlayan diplomatik ilişkiler imzalanan anlaşmalar, üst düzey ziyaretler, ticaret ve turizm aracılığıyla günümüze kadar devam etmiştir.

Özbekistan ve Türkiye; AGİT, EİT ve İİT üyesidir. Özbekistan BDT ve ŞİÖ gibi Asya düzeyindeki örgütlere üye olması sayesinde Türkiye'nin Asya ile ilişkilerine derinlik kazandırma potansiyeline, NATO üyesi ve Avrupa Birliği'ne katılım müzakereleri yürütmekte olan Türkiye ise Özbekistan - Batı ilişkilerine katkı sağlama potansiyeline sahiptir. İki ülke için Avrupa, ŞİÖ ve İİT ülkeleri ile ilişkiler yanında BM, IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası örgütler nezdinde yürütülen faaliyetlerde yüksek düzeyli iş birliği potansiyeli mevcuttur.

Özbekistan bağımsızlık sonrasında serbest piyasa ekonomisi modelini kendisine hedef olarak seçmiştir ve ekonominin liberalizasyonu çalışmaları çerçevesinde özelleştirme ve serbest bölge programları uygulamaktadır. İhracatı arttırma ve ihraç mallarını çeşitlendirmeye yönelik bir ihracat politikası ve başta tahıl ürünleri olmak üzere ithalatı ikame etmeye ve azaltmaya yönelik bir üretim politikası güden Özbekistan'ın ana ihraç ürünleri pamuk, tekstil ara mamul ve tekstil mamulleri, petrol, doğalgaz, makine ekipmanı, gıda ürünleri, kıymetli metaller ve kimyasal ürünlerdir.

Ana ithal malları ise makine ve ekipmanları, gıda ürünleri ve kimyasal ürünlerdir. Özbekistan, hâlihazırda dünyanın beşinci büyük pamuk üreticisi ve ikinci büyük pamuk ihracatçısıdır. Son dönemde çelik ve çelik ürünleri, tekstil makineleri diğer endüstriyel ürünlerde pazar payını arttırmaya çalışan Türkiye ile Özbekistan arasında ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi yönünde de ciddi bir potansiyel bulunmaktadır. Enerji ticareti ve güvenliği ise önemli potansiyel taşıyan diğer bir işbirliği alanıdır. Eşitlik ve karşılıklı anlayış çerçevesinde ilişkilerin geliştirilmesi; Avrupa, Asya-Pasifik, Güney ve Güneydoğu Asya bölgelerinde ve İT ülkelerinde her iki ülkenin uluslararası siyasi, ticari, kültürel ve insani etkinliklerini ve ağırlıklarını arttıracak; dünyada barış ve istikrarın gelişmesine katkı sağlayacaktır.

İki ülkenin geldiği nokta “stratejik işbirliği” olarak tanımlanmaktadır. Yine iki ülkenin, bölgesel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç da derinden hissedilmektedir. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematiği içerisinde Türkiye - Özbekistan ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir. Tarih; iki ülkeye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getirecek olan **Türkiye - Özbekistan Stratejik Diyalog Programı** önemli bir işlev görecektir.

Ana Tema

Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme

Alt Temalar

Türkiye - Özbekistan Ekonomik İlişkileri: Fırsatlar ve Engeller

Orta Asya ve Orta Doğu Bölgeleri ve Türkiye - Özbekistan

Enerji güvenliği, Enerji Arz Politikaları ve Fırsatlar

Ekonomik İşbirliği

Türkiye - Özbekistan Güvenlik İşbirliği, Çok Boyutlu Güvenlik ve Terörle Mücadele

Ulaşım, Lojistik, Bankacılık

İİT Üyesi Ülkeler İkili ve Çok Taraflı Kapasite İnşası

Kamu Yönetiminde İnovasyon ve Teknoloji Paylaşımı

Akademik ve Kültürel İşbirliği İmkânları

Bölgesel ve Küresel Ortak Perspektifler

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)

Ekonomi ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayii

Programın İcra Alanı

Türkiye ve Özbekistan

ETKİNLİKLER / ÇALIŞMA PLANI (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Basın Toplantıları

Türkiye - Özbekistan Akil Kişiler Kurulu Toplantıları / Çalışmaları

Program bünyesinde; iki tarafı temsilen ekonomi duayenlerinin ağırlıkta olduğu bir “Türkiye - Özbekistan Akil Kişiler Kurulu” oluşturulması ve yılda en az bir defa iki taraflı toplantı yapması ve Program çalışmaları temelinde iki ülke/bölge ilişkileri için etkileşim ve öneriler üretmesi.

Türkiye - Özbekistan Yeni Ekosistem Çalışması

Yuvarlak Masa Toplantıları / Çalıştayları

Çok Taraflı Çalıştaylar / Çalışmalar

Kongre(ler)

Sektör Çalıştayları / Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Eğitimler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Karar Alıcılara Briefing Toplantıları

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

TV Programları

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar